

ДІЯЛЬНІСТЬ ГАЛИЦЬКОГО МУЗИЧНОГО ТОВАРИСТВА В ПЕРІОД ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ (1838–1848 роки)

Мазепа Тереса Лешеківна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач педагогічного факультету Жешівського Університету, Польща.
е-мейл: teresa.mazepa@gmail.com

Діяльність Галицького Музичного Товариства в період формування структури (1838–1848 роки).

До сьогодні незаслужено недооцінюються і маргіналізуються питання, пов'язані з функціонуванням Галицького Музичного Товариства (Galicyskie Towarzystwo Muzyczne), що впродовж століть було організаційним, мистецьким та інтелектуальним ядром музичного життя краю, акумулювало всі його основні художньо-естетичні тенденції. Хоча окремі сторінки історії ГМТ висвітлено у ряді публікацій польських та українських музикознавців, проте перший, початковий етап формування структури ГМТ у 1838–1848 роках проаналізовано недостатньо. Отже, висвітлення етапу формування структури ГМТ в період 1838–1848 років становить головну мету поданої статті. У завдання статті входить характеристика діяльності ГМТ у визначеному історичному періоді часу, виокремлюються основні тенденції культурної діяльності ГМТ. Реалізація поставленої мети стала можливою завдяки використанню таких методів дослідження: джерелознавчого, здійсненого на основі комплексного вивчення повідомлень преси та документів ГМТ, та наукової реконструкції – для відтворення процесу діяльності Галицького Музичного Товариства у вказаний період. Аналіз окресленого періоду діяльності ГМТ дозволить об'ємніше розкрити і узагальнити процес розвитку української та європейської музичної культури та доповнити картину діяльності такої важливої для регіону та краю музичної інституції як ГМТ.

Ключові слова: музична культура, Галицьке Музичне Товариство, Йоганн Рукгабер, Юзеф Башни, музичний репертуар, концерт, виконавці.

Докладне і всебічне дослідження панорами української музичної культури ХІХ – початку ХХ ст. в її найрозмаїтіших проявах в окремих осередках та регіонах є однією з найактуальніших проблем українського музикознавства. Проте незаслужено недооцінюються і маргіналізуються питання пов'язані з функціонуванням музичних товариств,

серед яких визначне місце займає Галицьке Музичне Товариство, що впродовж століть було організаційним, мистецьким та інтелектуальним ядром музичного життя краю, акумулювало всі його основні художньо-естетичні тенденції. Хоча окремі сторінки історії ГМТ висвітлено в ряді публікацій польських музикознавців – Ю. Рейса (Józef Reiss. *Najpiękniejsza ze wszystkich jest muzyka polska*. Kraków, 1984), Т. Струмилли (Tadeusz Strumiłło. *Szkice z polskiego życia muzycznego XIX wieku*. Kraków, 1954), Ю. Хомінського (Józef Chomiński. *Słownik muzyków polskich*, т. I, т. II. Kraków, 1964–1967), Й. Хомінського – К. Вільковської-Хомінської (Józef Chomiński, Katarzyna Wilkowska-Chomińska. *Historia muzyki polskiej*, т. II. Kraków, 1995), Л. Т. Блашчика (Leon Tadeusz Błaszczak. *Dyrygenci polscy i obcy w Polsce działający w XIX i XX wieku*. Kraków, 1964), українських мистецтвознавців – Лешка і Тереси Мазепи (зокрема в монографії „Шлях до Музичної Академії” у 2-х томах. Львів, 2003), Л. Кияновської („Стильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст.” Львів, 2000), А. Карпяка („Флейта в консерваторії Галицького Музичного Товариства та в інших вищих музичних закладах Львова у період 1854–1939 рр.”. Тернопіль, 2000) та інших, проте перший, початковий етап формування структури ГМТ у 1838–1848 роках проаналізовано недостатньо. Отже, висвітлення етапу формування структури ГМТ в період 1838–1848 років становить головну мету поданої статті.

Офіційна реєстрація Галицького Музичного Товариства відбулась в 1838 році: у Відні був затверджений “Статут Музичного товариства у Львові”. Цей перший Статут доволі скромно визначає майбутню діяльність товариства, адже воно починало все спочатку, формувало керівництво, до якого входили протектор і його заступник, виконавчий директор, артистичний директор та правління. З 24 параграфів Статуту тільки чотири стосуються суто музичних питань (§§ 7, 8а, 21, 22), тобто розглядають засади репетицій, концертів, навчання музики. У § 7 вказуються головні цілі і форми роботи Товариства: „музичні справи” для чинних членів, які володіли інструментом та розучували програми, репетиції, публічні концерти на користь товариства або іншу добродійну мету [28]. У §22 „Статуту” зазначено про намір Товариства заснувати музичну школу, який реалізувався вже в 1839 році [2, с. 4].

Згідно із задекларованими завданнями Товариство вже в перші роки існування розвинуло надзвичайно інтенсивну діяльність з підготовки і проведення „музичних продукцій”. Репетиції відбувалися

щотижня, концерти – щомісяця, іноді навіть частіше. Найголовнішим завданням Товариство вважало передусім влаштування публічних концертів, завданням яких було передусім задоволення естетичних потреб львівської публіки. Поряд з львівським музично-драматичним театром ГМТ стало основним осередком пропаганди симфонічної, камерно-інструментальної і вокальної музики – класичної та нової, передусім музики композиторів-романтиків. Цікаво проаналізувати декілька концертних програм ГМТ і узагальнити провідні тенденції репертуарної політики.

„Gazeta Lwowska” у січні 1839 року інформувала, що 7 грудня 1838 року відбувся перший публічний „статутний” концерт новоствореного Галицького Музичного Товариства. Програма 7 грудня 1839 року включала симфонію C-dur Ф. Мендельссона-Бартольді, арію з опери „В Аравії” Дж. Пачіні (J. Pacini) (солістка М. Джуїнта), Фантазію для скрипки за мотивами опери „Отелло” [Дж. Россіні? – Т.М.] (...), скомпоновану і виконану доктором Махлем¹, та увертюру до трагедії „Нерон” Е. Г. Райссігера (E. G. Raissiger) [1, с. 2].

У травні 1839 року „Mnemosyne” анонсувала перший концерт ГМТ того року: „Галицьке Музичне Товариство”, утворене за дозволом найвищої влади, розпочинає свою (...) діяльність у четвер 16 травня ц. року великим концертом під керівництвом музичного директора пана Йоганна Рукгабера в тутешньому міському театрі. Концерт присвячений високій меті: утворення з отриманого доходу фонду для школи співу та гри на скрипці” [21]. Це ж видання дуже докладно аналізує цей концерт: “Четвер, 16 травня. Перший концерт Галицького Музичного Товариства. Хоча підтримка багатьох друзів мистецтва і ревність вельми заслужених осіб, що очолили цей важливий захід, одразу вказували на те, що Товариство розпочне свою діяльність у гідний спосіб, з радістю мусимо визнати, що дійсність перевершила наші найсміливіші очікування. Склад оркестру був добре продуманий і налічував 80 осіб. За винятком деяких музикантів піхотного полку Бензур (Benzur) – виконавця на духових інструментах, до її складу входили лише члени Музичного Товариства. У сьогоднішньому виступі воно довело працездатність своїх членів, досягнуло справжнього успіху, враховуючи труднощі, які колектив мусив подолати впродовж стислого часу підготовки цієї поважної

---

¹ Марцелі Махль (Marceli Machl) – львівський композитор-аматор, юрист, активний член ГМТ.

імпрези. (...) У піднесеній святковій обстановці прозвучала Урочиста увертюра Шольца (...). Далі було виконано: Сьому симфонію А-dur Л. ван Бетховена і першу частину Скрипкового концерту К. Ліпінського, яку в супроводі оркестру виконав його брат Фелікс. В супроводі оркестру молода піаністка Юлія Доре заграла Рондо Олександра Феска. Кароліна Тлук фон Тошановітц заспівала каватину з опери „Севільський цирюльник” Дж. Россіні, а Олександра фон Онишкевич і Клара фон Даргун – дует з опери Г. Доніцетті „Анна Болейн”. Концерт закінчила увертюра до опери „Облога Коринфу” Дж. Россіні. Таким чином Музичне Товариство завдяки зусиллям своїх членів, а особливо завдяки жертвовності дирекції та вибору музичного директора, – блискуче розпочало свою діяльність і виправдовує найкращі сподівання (...)” [22].

В липні 1839 року анонсовано „першу прилюдну вправу Галицького Музичного Товариства, що відбудеться у неділю 14 липня після 12 години у редутному залі”. Вона передбачувала виконання таких творів: Симфонії Теодора Теглішбека (Täglichsbeck)² – капельмейстера Його Величності Князя фон Гогенцоллерн-Гехінген, сопранову арію з опери „Дуель” Ф. Герольда, варіацій для скрипки львівського композитора Генрика Проха (Henryk Proh) та Увертюри до опери „Лодоїска” Л. Керубіні. З повідомлення дізнаємось також, що „допомагаючі члени” мали членські квитки, на підставі яких вони отримати безплатні квитки в касі „Товариства”, яка знаходилась на тодішній Universitätsgasse № 71 (вул. Університетська – правдоподібно це район теперішньої вул. М. Грушевського) [23]. Певне доповнення цієї відомості знаходимо в іншому номері часопису, який стверджує, що з „для виконання такої складної Симфонії Товариство мало нагоду мобілізувати усі свої музичні сили для інтенсивної співдії”. Арію Герольда виконала Вільгельміна Льюефлер (Wilhelmina Loeffler), Варіації Г. Проха виконав сам автор, якого ГМТ запросило як вчителя скрипки до своєї музичної школи. Як писала газета „Дуже вишукане товариство робило все, щоби винагородити досягнення колективу належними йому оплесками. Нам же припадає приємність описування досягнень і визнання, з яким зустрічається тутешнє Музичне Товариство. Число його членів постійно зростає і до складу його допомагаючих членів входила вже більша частина найзначніших

---

² Це прізвище у різних пресових повідомленнях подається інакше: Т. Täglichbek, Т. Täglichbeck.

особистостей з усіх верств [населення – *Т.М.*]; серед членів і підтримуючих [матеріально – *Т.М.*] осіб є навіть з Віденської столиці та з інших провінцій [імперії – *Т.М.*]. (...) Наступний статутний щомісячний виступ, передбачений на липень, відбудеться в неділю 28 (липня) в тутешньому редутному залі, початок опівдні. Передбачено виконання Симфонії Я. Каліводи (*J. Kalivoda*), хор з „Мойсея” [ораторія Г. Ф. Генделя „Мойсей в Єгипті” – *Т.М.*], концертний виступ на фортепіано та зовсім нова концертна увертюра Й. Г. Фергульста (*J. H. Verhulst*)” [24].

У концертних програмах ГМТ відображені і музичні смаки львів’ян, і принципи укладання репертуару не лише ГМТ, але й більшості музичних товариств Європи. Основною засадою була жанрова і тематична різноманітність: великі симфонічні цикли чергувались з оперними фрагментами, віртуозними сольними композиціями та фантазіями на популярні теми. Щодо вибору авторів, він теж був вельми неоднорідним: представлені твори визначних сучасних зарубіжних композиторів, зрідка польських, але неодмінно включались опуси місцевих композиторів (в поданих програмах твори Ю. Башни, Г. Проха і фантазія одного з аматорів-членів ГМТ М. Махля).

Засновники Товариства недаремно наполягали на означенні „галицький”. Вони прагнули, щоби його вплив поширився на всі терени „королівства Галичини і Лодомерії”. І справді, ГМТ помітно вплинуло на діяльність інших музичних товариств, як у Львові, так і на терені краю (Станіславів, Тернопіль, Луцьк, Рівне, Золочів, Яворів, Самбір, Коломия, Стрий, Чортків, Перемишль, Броди, Кременець, Чернівці, Луцьк, Ковель). Плідні контакти ГМТ утримувало з музикантами-аматорами з Чернівців, де неодноразово влаштовувались заходи, фінансовий прибуток від яких призначалися на матеріальну підтримку ГМТ. Так, в 1840 році 20 членів Товариства – мешканців Буковини – передали йому значну суму грошей (добровільні подібні членські внески за рік наперед та ін.). Серед „найзнаменитіших” добродійців часопис згадує голів „земельних”, „городського” та чернівецького судів Йоганна Карла фон Умляуфа (*Johann Karl von Umlauf*) та Карла Вайссенбаха (*Karl Weissenbach*), Йоганна барона Мустаца (*Johann Mustatza* – заплатив внесок за 5 років наперед) і Йоганна фон Прункуля (*Johann von Prunkul*) [25].

Коло учасників ГМТ було широким та авторитетним. В унікальному документі за 1840 рік подається список 350 членів-засновників ГМТ та першого складу керівництва [29]. З поданого списку можна

зробити висновок, що в дирекції першого складу Товариства переважали німці (австрійці) та чехи, поважні урядники різних міських установ, а протектором був член імператорської родини Габсбургів, що безсумнівно підвищувало статус ГМТ. Серед членів є чимало українських та польських достойників – греко-католицький архиспископ Львова і Кам'яця, митрополит галицький Михайло Левицький, настоятель львівської греко-католицької митрополічної катедри Мартин Барвінський, письменник-драматург Александер Фредро (Aleksander Fredro) та ін. Серед місцевих музикантів – членів Товариства вартують згадки скрипаль, композитор і диригент Аугуст Браун (August Braun), диригент львівського театру Йозеф Ернесті (Joseph Ernesti), композитор і піаніст Йозеф Хрістоф Кесслер (Joseph Christoph Kessler), скрипаль і композитор Фелікс Ліпінський (брат Кароля Ліпінського), вчителі музики Антоні Заславський (Antoni Zaslowski), Теодор Зигмунтовський (Teodor Zygmuntowski), Йозеф Марек (Joseph Marek), член Придворної капели, професор Консерваторії у Відні Йозеф Мерк (Joseph Mörk), львівський композитор-аматор і полковий капелмейстер Філіп Лайно (Philipp Laino), скрипаль і диригент Станіслав Сервачинський (Stanisław Serwaczyński), професор Віденської консерваторії Йозеф Фішгоф (Joseph Fischhof), флейтист і композитор Міхал Яцковський (Michał Jackowski).

Виконавчим (адміністративним) директором ГМТ був обраний цісарсько-королівський дійсний губернський радник і директор поліції Леопольд Захер-Мазох, лицар Кроненталь (Kronenthal)³, який пробув на цій посаді до 1848 року. Натомість першим художнім директором ГМТ став Йоганн Рукгабер [19; 30], його заступником – Юзеф Башни. Саме в перші роки офіційного існування ГМТ (1838–1842) вони розгорнули свій талант аніматорів музичного життя.

ГМТ під керівництвом Й. Рукгабера та Ю. Башни до 1842 року активно вело свою публічну репетиційну та концертну діяльність – передбачені статутом щотижневі внутрішні репетиції, щомісячні публічні репетиції та концерти, добродійні концерти, бали та редути, про які ретельно повідомляла преса. Переважно у львівських часописах подавались програми концертів, характеристика та оцінки як творів, так і виконавців. Якщо ж і з'являлись критичні зауваження вико-

---

³ Його син, також Леопольд, народжений у 1836 році у Львові, став згодом відомим австрійським письменником, творцем „мазохізму” і „допомагаючим” членом ГМТ.

нань силами ГМТ, то вони відносились майже виключно до його оркестру. Він часто не був достатньо укомплектований відповідними інструментами та виконавцями. Адже оркестр склався здебільшого з аматорів, його іноді доукомплектовували професійними музикантами театрального або полкового оркестру, в якому служили прекрасні духовики, найчастіше чехи.

Й. Рукгабер за чотири роки керівництва ГМТ не тільки налагодив регулярну концертну та освітню діяльність, виступав як піаніст та концертмейстер, але й доволі активно диригував великими оркестровими полотнами – симфоніями В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена, І. Мошелеса, модними у той час австрійськими авторами Я. Каліводи та Е. Г. Райссігера (E. G. Raissiger), оперними увертюрами К. М. фон Вебера, Г. Маршнера, Л. Керубіні, Г. Спонтіні, П. Й. Ліндпайтнер (P. J. Linpaitner) та ін.

Однією з найважливіших ініціатив Товариства було заснування музичної школи (деколи її називали „Інститут”), про яку йшлося навіть у першому Статуті. Школа почала працювати в травні 1839 році. В 1840/41 навчальному році вона мала “школу скрипки”, “школу співу” і “школу духових інструментів” (під терміном “музична школа” тоді розуміли “клас” або “відділення” гри, співу і т.п.). Натомість від 1842 року – також “школу віолончелі” і “школу контрабаса”. Львівська преса пильно слідувала за діяльністю Інституту, часто вміщувала рецензії на концерти ГМТ за участю студентів Інституту.

Тривале одночасне виконання кількох обов’язків – диригування оркестром і хором, ведення репетицій, активні виступи концертуючого піаніста, педагогічна праця – ставало все більш обтяжливим для Рукгабера. Невдовзі розпочалась критика його діяльності, через що Рукгабер все частіше уникав своїх обов’язків [7–8]. Початково його виручав заступник Юзеф Башни, але врешті Й. Рукгабер цілком відмовився від посади диригента, віддаючись близькій йому праці піаніста і педагога, що позитивно вплинуло на діяльність ГМТ.

За директорства Рукгабера – Башни під їх батугою були виконані вельми амбітні програми, репертуар охопив 34 симфоній, 57 увертюр, 17 інструментальних і вокальний концерт, 11 кантатно-ораторійних творів та велику кількість камерно-інструментальних та вокальних творів. На період 1842–1846 років „музичним директором” (Musikdirektor) було призначено державного адвоката доктора права Францішка Ксавера Пйонтковського (Franciszek Ksawery Piątkowski), першого поляка на цій посаді. Його заступниками стали Фердинанд

Доре (Ferdynand Dorée, 1843), Вінцент Оліва (Wincenty Oliwa, 1844–1845) та лицар Юзеф фон Прома-Промінський (Józef von Proma-Pro miński, 1845), фінансовий ревізор Крайового уряду. Пйонтковський був непогано підготовленим скрипалем, грав в оркестрі. Одним з найбільших його досягнень було виконання низки ораторій та симфонічних творів, різноманітних камерних композицій. 22 грудня 1842 року відбувся концерт ГТМ – вперше під батугою Пйонтковського в ролі директора ГТМ. Він продиригував монументальною ораторією Ф. Мендельссона-Бартольді „Павло” (Paulus) в театрі Скарбека за участю колективу аматорів з 300 осіб. Преса дуже високо оцінила художній рівень інтерпретації: „найбільшої похвали заслуговує пан Пйонтковський, доктор всіляких юридичних наук і державний (...) адвокат. Виключно завдяки його глибоким музичним знанням, безупинній праці, вмiлому керівництву цей масштабний твір став для нас доступним” [3; 10; 11]. Такої ж високої оцінки удостоїлись й інші виступи оркестру ГТМ під орудою Ф. Пйонтковського.

В 1846 році оркестр ГТМ мало вже відповідно підготовлені виконавські сили [5], щоби взятися за виконання 3 квітня під орудою Ф. Пйонтковського ораторії-оди Ф. Давіда „Пустеля”. Всі сольні номери виконував вчитель співу школи (Інституту) Товариства, Руфф. Концертові передувало виконання увертюри до опери Шпора „Ессонда”.

Під його ж керівництвом у квітні 1846 року у Великодну п’ятницю в Домініканському костелі виконано „Stabat mater” Перголезі [4].

Проте здебільшого за диригентський пульт крім музикантів-аматорів запрошували інших музикантів, переважно військових капелмейстерів чи диригента опери Міського театру Титуса Ернесті (Tytus Ernesti) [9; 12; 26].

У вересні 1846 році відбулась наступна зміна дирекції ГТМ. ”Чинним”, т.зв. художнім директором, став цісарсько-королівський професор Технічної Академії (Політехніки – Т.М.) Кароль Гунглінгер (Carl Hunglinger), його заступником – лицар Юзеф фон Прома-Промінський. Почесним художнім директором обрано Пйонтковського, а членами правління (Виділу) – композитор Йоганн Рукгабер та Ф. Доре [13].

Концертний репертуар у цей період презентується не менш амбітно, ніж в попередній період. Вже 16 вересня 1846 році під батугою Ю. фон Прома-Промінського виконано четверту симфонію Л. Шпора, а 3 листопада 1846 року оркестр ГТМ під керівництвом художнього директора К. Гунглінгера (як його представляла преса – „мецената чоловічого співу” [6]) – зокрема четверту симфонію (B-Dur) Л. в. Бет-

ховена [18]. Під час передріздвяного концерту 22 грудня того ж року оркестр ГМТ з Ф. Пйонтковським на чолі виконало його ж «Увертюру», а також симфонію-кантату Ф. Мендельссона-Бартольді «Похвальний гімн» (Lobgesang), а також інші твори. На святковому концерті, присвяченому завершенню 1846 року, 29 грудня львів'яни насолоджувались крім повторного виконання „Увертюри” Пйонтковського, увертюрою Л. Спонтіні до опери „Фердинанд Кортес” та низкою інших, переважно камерних творів. Усією програмою диригував Ф. Доре, який також акомпанував всім виконавцям на фортепіано [14]. 1 травня 1847 році Ю. фон Прома-Промінський диригував симфонією Es-Dur Е. Г. Райссігера і „Увертюрою” Ф. Мендельссон-Бартольді „Морська тиша” [17]. Як видно з наведених прикладів, аматори-музиканти не тільки виконували досить складний концертний репертуар, але й диригували [15–16].

ГМТ запрошувало у Львів видатних гастролерів: тут концертували польські та зарубіжні митці: скрипалі Уле Буль (Ole Bull), Тереса Оттаво (Teresa Ottavo), Антоні Парис (Antoni Parys), піаніст Антон Герцберг (Anton Gerzberg), співаки Бруначчі (Brunacci), Щепанський (Szczepański), Ауміллер (Aumiller), віолончеліст Самуель Коссовський (Samuel Kossowski), флейтист Вітовський (Witowski) та ін. Проте найбільшою подією в житті ГМТ стали організовані товариством концерти Ференца Ліста у 1847 році.

ГМТ успішно розвивалось до 1848 року, коли у зв'язку з буремними подіями „весни народів” гарматним пострілом генерала Гаммерштайна була спалена будівля „старого театру”, а з нею каса, більша частина дорогоцінної нотної бібліотеки, архів, інструменти – усі матеріальні засоби розміщеного там музичного товариства. Складна політична ситуація майже на чотири роки призупинила діяльність Товариства аж до 1852 року. Після кількарічної перерви музичне Товариство у Львові увійшло у наступні фази свого розвитку, найбільш плідні та успішні.

Підсумовуючи, варто відзначити що ГМТ вже в першому десятиріччі своєї діяльності виробило ті принципи, які стали основоположними для всього сторічного періоду його подальшого існування. Першим принципом була **просвітницько-дидактична спрямованість**, послідовна професіоналізація музичного життя та плекання навчальних закладів (з 1839 року – музичної школи, з 1853 року – консерваторії). Другий принцип впливав з культурної традиції краю і полягав у **національній толерантності**. ГМТ об'єднувало представ-

ників різних національностей – австрійців, поляків, німців, русинів-українців, євреїв, чехів, словаків, угорців та ін. Третім принципом стало прагнення до **репрезентації якомога ширшої панорами сучасної музики** у всьому багатстві стилів, напрямків, жанрів.

Література

1. Gazeta Lwowska. Dodatek nadzwyczajny. – 1839. – 15 stycznia. – S.2.
2. Gazeta Lwowska. – 1839. – 17 grudnia.
3. Gazeta Lwowska. – 1842. – 29 grudnia.
4. Gazeta Lwowska. – 1846. – 7 kwietnia.
5. Gazeta Lwowska. – 1846. – 15 stycznia.
6. Gazeta Lwowska. – 1846. – 22 września.
7. Leseblätter. – Lemberg, 1841. – № 111. – 28 September.
8. Leseblätter. – Lemberg, 1841. – № 112. – 30 September.
9. Leseblätter. – Lemberg, 1842. – № 60. – 21 Mai.
10. Leseblätter. – Lemberg, 1842. – № 149. – 29 December.
11. Leseblätter. – Lemberg, 1843. – № 2. – 5 Januar.
12. Leseblätter. – Lemberg, 1843. – № 58. – 19 Mai.
13. Leseblätter. – Lemberg, 1846. – № 101. – 1 September.
14. Leseblätter. – Lemberg, 1846. – № 148. – 29 Dezember.
15. Leseblätter. – Lemberg, 1847. – № 1. – 2 Januar.
16. Leseblätter. – Lemberg, 1847. – № 2. – 5 Januar.
17. Leseblätter. – Lemberg, 1847. – № 63. – 5 Juni.
18. Leseblätter. – Lemberg, 1847. – № 129. – 9 November.
19. Mazepa Teresa. Johann Ruckgaber oraz inni „dyrektorzy muzyki” lwowskich Towarzystw Muzycznych w pierwszej połowie XIX stulecia / T. Mazepa // Znani i nieznanie dziesiętnastowiecznego Lwowa. Studia i materiały / Redakcja Lidia Michalska-Bracha i Małgorzata Przeniosło. – Kielce : Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, 2013. – T. 3. – S. 63–77.
20. Mazepa Teresa. Wykonania muzyki koncertowo-oratoryjnej we Lwowie w pierwszej połowie XIX wieku // Musica Galiciana / Redakcja naukowa Leszek Mazepa i Grzegorz Oliwa. – Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. – T. XIV. – S. 27–53.
21. Mnemosyne. – Lemberg, 1839. – № 37. – 11 May.
22. Mnemosyne. – Lemberg, 1839. – № 38, 18.05.1839.
23. Mnemosyne. – Lemberg, 1839. – № 53. – 9 Juli.
24. Mnemosyne. – Lemberg, 1839. – № 56. – 20 Juli.
25. Mnemosyne. – Lemberg, 1840. – № 4. – 14 January.
26. Mnemosyne. – Lemberg, 1842. – № 58. – 19 Mai.
27. Schematismus der Königreiche Galizien und Lodomerien für das Jahr 1842. – Lemberg: Franz Piller & Comp., 1843. – S. 443.

28. Ustawy Towarzystwa Muzycznego we Lwowie uchwalonego najwyższem postanowieniem Najjaśniejszego Pana z dnia 24. Sierpnia r. 1838. do Nru 21119/ 1537 a dekretem wysokiej Nadwornej Kancelaryi z dnia 25. Sierpnia 1838. – We Lwowie, drukiem Piotra Pillera 1838. – 8 s.
29. Verzeichniß sämtlicher Mitglieder des galizischen Musik-Vereins im Jahre 1839. – Lemberg, gedruckt bei Peter Piller in Lemberg, 1840. – 18 s.
30. Токарчук В. Йоганн Рукгабер – перший музичний директор Галицького Музичного Товариства // Музика Галичини. – Львів : Сполом, 1999.– Т. II.– С. 86–90.

References

1. *Gazeta Lwowska* (1839, 15 January). Dodatek nadzwyczajny. p. 2.
2. *Gazeta Lwowska*.(1839, 17 December).
3. *Gazeta Lwowska*. (1842, 29 December).
4. *Gazeta Lwowska*. (1846. – 7 kwietnia).
5. *Gazeta Lwowska*. (1846. – 15 stycznia).
6. *Gazeta Lwowska*. (1846, 22 September).
7. *Leseblätter*. (1841, 28 September). No. 111. Lemberg.
8. *Leseblätter*. (1841, 30 September). No. 112. Lemberg.
9. *Leseblätter*. (1842, 21 May). No. 60. Lemberg.
10. *Leseblätter*. (1842, 29 December). No. 149. Lemberg.
11. *Leseblätter*. (1843, 5 January). No. 2. Lemberg.
12. *Leseblätter*. (1843, 19 May). No. 58. –Lemberg.
13. *Leseblätter*. (1846, 1 September). No. 101. Lemberg.
14. *Leseblätter*. (1846, 29 December). No. 148. Lemberg.
15. *Leseblätter*. (1847, 2 January). No. 1. Lemberg.
16. *Leseblätter*. (1847, 5 January). No. 2. Lemberg.
17. *Leseblätter*. (1847, 5 June). No. 63. Lemberg.
18. *Leseblätter*. (1847, 9 November). No. 129. Lemberg.
19. Mazepa, T. (2013). Johann Ruckgaber oraz inni „dyrektorzy muzyki” lwowskich Towarzystw Muzycznych w pierwszej połowie XIX stulecia [Johann Ruckgaber and other "music directors" of the Lviv Musical Society in the first half of the nineteenth century]. In L. Michalska-Bracha & M. Przeniosło (Eds.), *Znani i nieznanie dziewiętnastowiecznego Lwowa. Studia i materiały* [Famous and unknown nineteenth-century Lviv. Studies and materials] (Vol. 3, pp. 63-77). Kielce: Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego. [in Polish].
20. Mazepa, T. (2014). Wykonania muzyki koncertowo-oratoryjnej we Lwowie w pierwszej połowie XIX wieku [Performing of concert-oratorical music in Lviv in the first half of the 19th century]. In *Musica Galiciana*,. XIV, pp. 27–53. [in Polish].

21. *Mnemosyne*. (1839, May 11). – No. 37. Lemberg.
22. *Mnemosyne*. (1839, May 18). No. 38. Lemberg.
23. *Mnemosyne*. (1839, July 9). No. 53. Lemberg.
24. *Mnemosyne*. (1839, July 20). No. 56. Lemberg.
25. *Mnemosyne*. (1840, January 14). No. 4. Lemberg.
26. *Mnemosyne*. (1842, May 19). No. 58. Lemberg.
27. Der Königreiche Galizien und Lodomerien (1843). *Schematismus der Königreiche Galizien und Lodomerien für das Jahr 1842* [Schematism of the kingdoms of Galicia and Lodomeria for the year 1842]. Lemberg: Franz Piller & Comp. [in German].
28. Towarzystwo Muzyczne we Lwowie (1838). *Ustawy Towarzystwa Muzycznego we Lwowie uchwalonego najwyższem postanowieniem Najjaśniejszego Pana z dnia 24. Sierpnia r. 1838. do Nru 21119/ 1537 a dekretem wysokiej Nadwornej Kancelaryi z dnia 25. Sierpnia 1838* [Law of the Music Society in Lviv passed by the Highest Resolution of the 24th of August, 1838. to Nru 21119/1537 and the decree of the High Court of Law of 25 August 1838]. Lviv: Drukiem Piotra Pillera. [in Polish].
29. Galizischen Musik-Vereins. (1840). *Verzeichniß sämtlicher Mitglieder des galizischen Musik-Vereins im Jahre 1839* [List of all members of the Galician Music Society in 1839.]. Lemberg: Gedruckt bei Peter Piller in Lemberg. [in German].
30. Tokarchuk, V. (1999). Yogann Rukgaber – pershiy muzichniy direktor Galitskogo Muzichnogo Tovaristva [Johann Rukgaber – the first musical director of the Galician Music Society]. In *Muzyka Galychyny*, II, 86–90. [In Ukrainian].

Мазепа Тереса Лешековна, кандидат искусствоведения; старший преподаватель педагогического факультета Жешувского Университета, Польша. Е-мейл : teresa.mazepa@gmail.com

Деятельность Галицкого Музыкального Общества в период формирования структуры (1838-1848 годы).

До сих пор незаслуженно недооцениваются и маргинализуются вопросы, связанные с функционированием Галицкого Музыкального Общества (Galicyskie Towarzystwo Muzyczne), которое на протяжении веков было организационным, художественным и интеллектуальным ядром музыкальной жизни края, аккумулировало все его основные художественно-эстетические тенденции. Хотя отдельные страницы истории ГМТ отражены в ряде публикаций польских и украинских музыковедов, однако первый, начальный этап формирования структуры ГМО в 1838–1848 годах проанализированы недостаточно. Итак, освещение этапа формирования структуры ГМО в период 1838–1848 годов состав-

ляет главную **цель** данной статьи. В **задачи** статьи входит характеристика ГМО в определенном историческом периоде времени, выделяются основные тенденции культурной деятельности ГМО. Реализация поставленной цели стала возможной благодаря использованию таких **методов** исследования: источниковедческого, осуществленного на основании комплексного изучения сообщений прессы и документов ГМО и научной реконструкции – для воспроизведения процесса деятельности Галицкого Музыкального Общества в указанный период. Анализ указанного периода деятельности ГМО позволит объемнее раскрыть и обобщить процесс развития украинской и европейской музыкальных культур и дополнить картину деятельности такого важного для региона и края музыкального сообщества как ГМО.

Ключевые слова: музыкальная культура, Галицкое Музыкальное Общество, Иоганн Рукгабер, Юзеф Башны, музыкальный репертуар, концерт, исполнители.

Teresa Mazepa, Doctor of Philosophy; Senior Lecturer at the Faculty of Pedagogy of the University of Rzeszów, Poland.
e-mail: teresa.mazepa@gmail.com

Activities of the Galician Music Society in its formation period (1838-1848).

Detailed and comprehensive study of the panorama of Ukrainian musical culture of the 19th – early 20th century in its various manifestations in individual centers and regions is one of the most urgent problems of Ukrainian musicology. Issues related to the functioning of musical societies, among which a prominent place belongs to the Galician Musical Society, which for centuries was an organizational, creative and intellectual core of the musical life of the region, accumulated all its major artistic and aesthetic trends had been unfairly undervalued and marginalized till today. Although individual pages of GMS history had been highlighted in several publications of Polish and Ukrainian musicologists, however, the first, initial stage of formation of GMS structure in the years 1838-1848 had not been analyzed enough.

The official registration of the Galician musical society was held in 1838: Charter of Lviv Music Society was approved in Vienna. This first Charter quite modestly defines future activities of the society, because it was beginning from the scrap, forming the leadership, which included the protector and his deputy, executive director, artistic director and the board. In accordance with the declared objectives the Society in the first years of its existence has developed an extremely intense work on the preparation and holding of the “musical productions”. Rehearsals were held every week, concerts – every

month, sometimes even more often. The main objective of the Society was considered primarily organizing public concerts, whose task was first of all to satisfy aesthetic demands of Lviv public. In concert programs of GMS, were reflected musical tastes of Lviv's public, and principles of arrangement of not only of GMS, but of most musical societies of Europe. The basic principle was the genre and thematic diversity: large symphony cycles alternated with opera fragments, virtuoso solo compositions and fantasies on popular themes. Choice of authors was also very heterogeneous: there were presented works of prominent foreign composers, and occasionally Polish, but certainly included pieces of music of local composers. Aside the Lviv musical-drama theater GMS had gradually become the main center of promotion of symphonic, chamber instrumental and vocal music – classic and new, especially music of the romantic composers.

The range of members of GMS was wide and of authoritative. A unique document from 1840 presents a list of 350 founding members of the GMS and the first governing body. As can be seen from the presented list it was dominated by Germans (Austrians) and Czechs, distinguished officials of various city agencies, and the protector was a member of the imperial Habsburg family, which undoubtedly raised the status of GMS. Among members there were many Ukrainian and Polish distinguished persons.

GMS was developing successfully until 1848, when during the tumultuous events of "spring of Nations" building of the "old theater" was burned with a cannon shot of general Hammerstein, along with treasury, large part of precious music library, archives, instruments – all the material means of music society residing there. Complicated political situation for almost four years suspended activities of the Society until 1852. After a few years break musical Society in Lviv entered subsequent phases of its development, the most fruitful and successful.

GMS in the first decade of its activities have developed the principles that became the foundation for the entire centenary period of its existence. The first principle was educational-didactic orientation, consistent professionalization of musical life and nurturing educational institutions (from 1839 – school of music, 1853 – conservatory). The second principle stemmed from the cultural traditions of the region and national tolerance. GMS united representatives of different nationalities – Austrians, Poles, Germans, Ruthenians-Ukrainians, Jews, Czechs, Slovaks, Hungarians etc. The third principle was the pursuit of the representation of the broadest possible panorama of contemporary music in all its wealth of styles, trends and genres.

Key words: musical culture, Galician Musical Society, Johannes Ruckgaber, Joseph Bashny, musical repertoire, concert, performers.

Стаття поступила до редакції 07.10.2017 р.
